

Zadání na doma

Pokyny

Termín odevzdání je 3.5.2022 ve 22:00. Řešení pošlete ideálně v .docx (případně v .pdf, pokud byste psali například v L^AT_EX) nazvané jako *EVS_2022_Prijmeni.docx* na můj email, třeba: soltesm@prf.cuni.cz.¹ Na vypracování máte přibližně měsíc času, takže předem hlásím, že pozdní odevzdání – i kdyby o minuty – bude bodově penalizované.

Zadané problémy nemají být triviální a dvě hodiny času by Vám stačit **neměly**. I z toho důvodu je možné a i doporučené problémy diskutovat v uzavřené skupince maximálně tří lidí. V takové případě: (i) každý odevzdává své vlastní řešení (ani ve skupince nesmí mít řešení identická); (ii) skupinka je uzavřená, tzn. nikdo nemůže být ve více než v jedné skupince; (iii) jména ostatních členů skupinky musí být součástí odevzdaného řešení. Pokud budou dvě řešení mimo okruh členů skupinky nápadně podobná, obě (všechna taková) řešení budou hodnocena za nula bodů. Pro vypracování řešení je doporučeno využít všech možných zdrojů informací. Důvěryhodné zdroje informací jsou přirozeně preferovanější. Maximální počet bodů je 35.

V druhém problému máte za úkol přečíst dva akademické články a odpovědět na několik otázek. Můžete si vybrat ze dvou článků z Journal of Economic Perspectives (JEP) a jednoho nového článku z America Economic Journal: Economic Policy (AEJ:EP). Všechny tři články se věnují tématům, které se jsme probrali v první polovině kurzu. První článek se věnuje normativnímu pohledu na příjmové rozdělení a na daně. Druhý článek je o daňově-dávkových systémech, a proč se v některých zemích výrazně liší. A konečně třetí článek je velmi nedávný pokus podívat se jak daňová politika ovlivňuje ty úplně nejbohatší lidi. Pokud odpovíte na více než dva články, budu Vám počítat jen ty dva **nejhorší**.

Pokud je něco nejasného, pište. Ideálně dříve než den před odevzdáním.

Problém 1: Daň z nabytí nemovitosti (15 bodů)

V září roku 2020 poslanci potvrdili a následně i prezident podepsal zrušení daně z nabytí nemovitosti. Ministryně financí ČR zrušení daně z nabytí nemovitosti kvitovala a na stránkách MF vyšel i následující citát:

„Zrušením nabývací daně především podáváme pomocnou ruku mladým rodinám, které tím povzbudíme k pořízení si vlastního bydlení. Čtyři procenta z kupní ceny bytu dnes v Praze znamenalo klidně 200 – 300 tisíc korun navíc. Ty jim teď zůstanou v kapse, třeba na vybavení

---

¹Docx dokumenty jsou lepší pro zpětnou vazbu.

nového bydlení. ...“ uvedla ministryně financí Alena Schillerová. (Ministerstvo financí ČR)

Vášim cílem je zjistit, zda a za jakých okolností domácnostem ta čtyři procenta opravdu zůstanou. Před zrušením nabývací daně byl kupující nemovitosti povinen nejen zaplatit tržní cenu nemovitosti, ale následně i odvést daň ve výši čtyř procent z pořizovací ceny nemovitosti. Daňová povinnost tedy ležela na straně poptávky a tržní cena **neobsahovala** daň. Pro další analýzu předpokládejte, že nás zajímají rovnovážné ekonomické síly (a ne dopad na domácnosti, kterým tato daň byla odpuštěna nebo vrácena *ex-post*). Dále předpokládejte, že parciální rovnováha je dostatečný nástroj k analýze dopadu zrušení nabývací daně. Pro jednoduchost můžete normalizovat původní tržní rovnováhu a označit původní cenu a původní množství jako 100. Pro účely kontroly řešení doporučuji grafy v příkladech (a) - (e) (alespoň) nafotit a přidat do výsledného dokumentu.

- (a) Předpokládejte jednotkovou cenovou elasticitu poptávky i nabídky. V porovnání s původní rovnováhou, jaká bude nová rovnováha po zrušení daně z nabytí nemovitosti? Je nová rovnovážná cena větší, stejná, nebo menší než 100? Je nové rovnovážné množství větší, stejné, nebo menší než 100?
- (b) Předpokládejte, že cenová elasticita *poptávky* je nekonečná, zatímco nabídková elasticita zůstala jednotková. V porovnání s původní rovnováhou, jaká bude nová rovnováha po zrušení daně z nabytí nemovitosti? Je nová rovnovážná cena větší, stejná, nebo menší než 100? Je nové rovnovážné množství větší, stejné, nebo menší než 100?
- (c) Předpokládejte, že cenová elasticita *poptávky* je nulová, zatímco nabídková elasticita zůstala jednotková. V porovnání s původní rovnováhou, jaká bude nová rovnováha po zrušení daně z nabytí nemovitosti? Je nová rovnovážná cena větší, stejná, nebo menší než 100? Je nové rovnovážné množství větší, stejné, nebo menší než 100?
- (d) Předpokládejte, že cenová elasticita poptávky je jednotková, zatímco *nabídková* elasticita je nyní nekonečná. V porovnání s původní rovnováhou, jaká bude nová rovnováha po zrušení daně z nabytí nemovitosti? Je nová rovnovážná cena větší, stejná, nebo menší než 100? Je nové rovnovážné množství větší, stejné, nebo menší než 100?
- (e) Předpokládejte, že cenová elasticita poptávky je jednotková, zatímco *nabídková* elasticita je nyní nulová. V porovnání s původní rovnováhou, jaká bude nová rovnováha po zrušení daně z nabytí nemovitosti? Je nová rovnovážná cena větší, stejná, nebo menší než 100? Je nové rovnovážné množství větší, stejné, nebo menší než 100?
- (f) Která/které kombinace elasticit poptávky a nabídky vede/vedou k tomu, že domácnosti ušetří čtyři procenta tak, jak o tom mluvila ministryně financí? Pokud takový/takové scénáře existují, považujete takové předpoklady za realistické na trhu s nemovitostmi? Pokud ano, vysvětlete. Pokud ne, vysvětlete a popište jaké elasticity považujete za realističtější.

Již 30.dubna 2020 vyšel ke zrušení nabývací daně článek na irozhlas.cz, ve kterém se objevil výrok: „*Případné zrušení daně z nabytí nemovitosti označili již dříve za správný krok zástupci většiny realitních firem a developerů.*“

- (g) Pomocí výsledků z (a) - (f) vysvětlete, proč pravděpodobně realitní firmy a developeri chválí zrušení nabývací daně.

Problém 2: Čtení odborných textů (2x10 bodů)

Vaším úkolem je si vybrat **dva** z následujících tří článků a zodpovědět příslušné otázky.

1. Mankiw, N. G. (2013). Defending the one percent. Journal of economic perspectives, 27(3), 21-34.
2. Kleven, H. J. (2014). How can Scandinavians tax so much?. Journal of Economic Perspectives, 28(4), 77-98.
3. Moretti, E., & Wilson, D. J. (forthcoming). Taxing Billionaires: Estate Taxes and the Geographical Location of the Ultra-Wealthy. American Economic Journal: Economic Policy, forthcoming

Mankiw, N. G. (2013). Defending the one percent

- (a) Jak Goldin a Katz (2008) a Brynjolfsson a McAfee (2011) vysvětlují růst ekonomické nerovnosti?
- (b) Jaké nedostatky vidí Mankiw ve využití „the intergenerational transmission of income“ jako způsobu měření rovných příležitosti v životě? Tedy proč korelovaný příjem mezi rodiči a potomky nutně neznamena, že lidé nemají rovné příležitosti?
- (c) Mankiw otevřel otázku politické filosofie. Konkrétně kritizuje, k čemu by vedl utilitarismus (mezi ekonomy rozšířený způsob přemýšlení), pokud by social planner mohl pozorovat produktivitu na trhu práce (a pokud by užitková funkce byla aditivní ve volném čase a spotřebě). K čemu by pak došlo?
- (d) V poslední větě textu Mankiw píše: „But at the very least, I trust that these thoughts offer a vivid reminder that fundamentally normative conclusions cannot rest on positive economics alone.“ Vysvětlete, co tím autor myslel.
- (e) Text nezůstal bez kritiky. Například Peter Baumann (2014) v The Harvard Review of Philosophy kritizuje hned několik myšlenek. Mimo jiné Mankiw jen velmi nedostatečně popisuje „just deserts’ perspective“. Není tak zřejmé, co „člověk by měl mít, co si zaslouží“ přesně znamená. Na základě dodatečné literatury (například, ale ne nutně Baumann (2014)) nebo vlastních myšlenek krátce kriticky (pozitivně i negativně) zhodnoťte text. Očekávám krátký text na maximálně jednu stránku.

Kleven, H. J. (2014). How can Scandinavians tax so much?

- (a) Čím se na první pohled liší daňově-dávkový systém ve skandinávských státech oproti USA a dalším zemím?
- (b) Jaké dva důvody autor uvádí jako vysvětlení, proč OSVČ (self-employed individuals) netají celé své příjmy?
- (c) Vysvětlete, co na stránce 8 znamená „The relatively small taxable income elasticities in Denmark allow for higher levels of taxation without incurring larger losses in economic efficiency“. Co z toho vyplývá pro výši zdanění práce?
- (d) Na pohádkovém (=jednoduchém) příběhu vysvětlete, jak veřejné statky komplementární k práci (například školky) mohou kompenzovat vysokou participační daňovou sazbu?
- (e) Na stránce 3 autor píše: „We also explore the hypothesis that “Scandinavians are different” by considering cross-country evidence on social and cultural influences. Much of the public debate on these issues is based on a notion that social motivations such as morals, norms, and trust may vary across countries in a way that can explain international patterns in economic outcomes. We consider cross-country correlations between tax take and proxies for social motivations. While these correlations are quite striking and favor the notion that Scandinavians are more socially motivated, the evidence is ultimately difficult to interpret. In particular, it is not clear whether the available measures of social and cultural motives have an independent causal impact on economic outcomes, or if they are simply a byproduct of those outcomes or of deeper institutions and policies driving the outcomes.“ Vysvětlete, co tím autor myslel.

Moretti, E., & Wilson, D. J. (forthcoming). Taxing Billionaires: Estate Taxes and the Geographical Location of the Ultra-Wealthy. American Economic Journal: Economic Policy

- (a) Vysvětlete pojem *estate tax*.
- (b) Jaký je průměrný vliv smrti někoho z miliardářů z Forbes400 na daňové příjmy *jejich* států?
- (c) Na základě individuálních dat o pohybu miliardářů, k čemu po reformě došlo? A jak se tento efekt mění v čase?
- (d) Jakému *trade-off* čelí státy při zavádění *estate tax*? A jak do tohoto *trade-offu* vstupuje (jak jej ovlivňuje) průměrná daňová sazba z příjmu v tom kterém státě?
- (e) K své cost-benefit analýze autoři doplňují následující. *We caution that in our cost-benefit analysis, our measure of costs only includes the direct effects on state revenues of losing resident billionaires, namely the forgone taxable income. It does not include potential indirect effects on states if billionaire relocation causes relocation of firms and*

investments as well as a reduction of donations to local charities. A comprehensive analysis of these indirect effects is beyond the scope of this paper.

Vysvětlete a na příkladu rozveďte, co tím autoři myslí.